

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

25. SEPTEMBRIL 1931. A.

Nr. 14

ÜHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:

Aastas	Kr.	5.—
Pooles aastas	"	2.50
Üksik number	"	—25
1923 aastak.	"	—50
1924 "	"	3.—
1925—1930 a. à	"	5.—

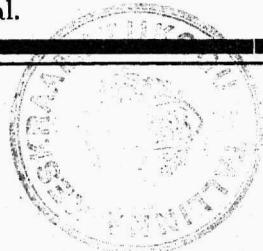
Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Suur Roosikrantsi
uul. Nr. 12.
Telefon Nr. 452 72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tal-
linna osakond Nr. 609.

Kuulutuste hind:

1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr. 10.—,
¼ lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50,
1/16 lhk. Kr. 1.25.
Dokumentide kaotamise kuulu-
tused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Omavalitsustegelased ütlesid oma sõna . . .	Lhk.	231
Maavalitsuste 1931./32. a. eelarvelised tulud . . .	"	232
E. Maaomaval. Liidu ja maaomavalitsuste tegevus	"	234
Riigikohtu seletused	"	236
Kuulutused.	"	230

PEREKONNASEISU

KANTSELEI MARGID**25 JA 50 SENDILISED**
ON SAADA**E. MAAOMAVALITSUSE**
LIIDU BÜROOSTHINNAGA 10 SENTI POOGEN.
(20 TÜKKI).Eesti Maaomavalitsuste Liidu
ja

„Maaomavalitsuse“

telefoni nr.
on nüüd**452-72.****Sundnormide**
kogumaaomavalitsuste
kohta**on ilmunud**
37 vihku.

Tellimise aadress:

E. Maaomavalitsuste Liit, Tallinn.

Teie kinnitateoma liikumata ja liikuvat varandust
tuleõnnetuse vastu
kõige soodsamatel tingimustel**Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./S.****„OMA“**

mis on omavalitsuste ühine kinnitusettevõte ning mille tegevusest saadud tulud omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähevad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle
Kr. 368.000.—.Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma
majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõ-
netr. 18-58.

Agendid kõigil pool.

Lugejatele.Arvesse võttes seda, et suvel jaga-
mata materjali pärast mitu „Maa-
omavalitsus“e“ numbrit ilmus 1½
kordses suuruses, ilmub tänane
number ainult pooles suuruses.„Maaomavalitsuse“ tellimisi
1931 a. peale saab talitus täita
ainult Nr. 13 alates, kuna eel-
mised numbrid lõpuni on
äramüüdnud.**„Maaomavalitsuse“ talitus.****Kuulutatakse maksvusetaks:**1) Grigori Sahharovi hobusepass,
väljaantud Slobodka vallavalitsusest 18.
dets. 1920 a. Nr. 436 all.2) Andres Andrese p. Mikalai kait-
sevääst vabastamise tunnistus, väljaantud
1. jalaväe polgu ülema poolt 19. mail 1920
a. Nr. 9498 all.

Omavalitsustegelased ütlesid oma sõna.

Maaomavalitsuse ümberkorraldamise küsimuses on siin-seal mitmed sõna võtnud oma seisukohtade avaldamiseks. Isegi üksikute tundmata suuruste seisukohad on leitud olevat sedavõrd kaaluvad, et neile ajalehtis esikohal aukoht antakse. Midagi peab kaaluma siis ka maaomavalitsuste, valla- ja maavalitsuste, tegelaste sõna. On isegi selle hääle järele vajadust tuntuks. Seda on mõned ajalehtede artiklite autorid oodanud. 19. septembril ütlesid meie valdade ja maavalitsuste esindus oma ühemeelse sõna E. Maaomavalitsuste Liidu nõukogu koosolekul Valgas.

Maavalitsuste tegelaste eneste arvates on neil raske küsimuses kaasarääkida, sest arvatakse, et seda tehakse oma leiva pärast, kuigi see „oma leib“ on kindlustatud valimiste tähtaja lõpuni, seega valimiste ajast ainult kolme aasta peale, kuid jättes kõrvale seda, kes varem ehk hiljem omavalitsuses valitseb, tuleb sõna ütelda, väljainnes riiklisest seisukohast. Ja sellest seisukohast väljainnes ei saanud keski eitada, et meie omariiklus on rajatud meie omavalitsustele, eestkätt maaomavalitsustele, ja et seda kohapealset rahva esitust võib kibedasti tarvis tulla siis, kui olukord ei püsi rahulikuna, nagu praegu.

Teiseks ülesanded. Ülesanded, mis seni maaomavalitsuste kui teise astme omavalitsuste kanda on olnud, need jäävad, olgugi, et küsimust kergelt võtjad neid tunnistada ei taha. Ja kes neid ülesandeid täidaks paremini ja odavamini kui maavalitsused, seda keski veel ütelnud ei ole tarvilikkude kalkulatsioonidega. Ütelda, et vallad ja riik seda teevad, on ju kerge, kuid mida saab üks teha ja millist ametnikkude hulka nõuab see riigilt, seda ei ole veel kalkuleeritud ütlejate poolt. Asjatundjatel on see aga teada — teistsugu tulemustega. Ja ametnikkude valitsus — seda tunnevad just maamehed omal nahal kõige paremini. Koosolekul toodi vast ilus näide, kuidas just maavalitsuste algatusel naturaalkohustuste alt teede kapitali alla

võeti viis korda rohkem maanteid, kui ametnikud arvasid.

Demokraatlise korra asemel maksma panna ametnikkude valitsust, kes tegutsevad kas bürokraadina või poliitilise tegelesena, nagu see Lätis välja on kujunenud, kus maavanem keskvalitsuse poolt määratud, see mõte ei mahu nende hinge, kes rahvalitsuse hüvesid tunnud.

Igal valitsusviisil on oma puudused, ka maavalitsuste töös ja konstruktsioonis, seda ei salga keski, seda tõi nende ridade kirjutaja juba 1922 a. ette, ja need puudused on nüüd üldist tunnustamist leidnud. Kuid huvitaval viisil oli Liidu nõukogu koosolekul maavalitsuste ainukesel arvustajal, ühel valdade esindajal, maaomavalitsuste, maavolikogude ja -valitsuste, süüdistuseks ettetuua kilomeetri postide värvimise ümberkorraldamine ja uue tee rajamine kohaliku elanikkude soovi vastaselt. Teistel valdade esindajatel — ja esindatud olid kõigi 11 maakonna (maa) valdade esindajad — ei olnud sedagi maavalitsuste kahjuks ütelda, mispärast ühemeelselt leidsid kõik valdade ja maavalitsuste esindajad, et teiseastme omavalitsus on vajaline, et valitsemine kohtadel peab sündima demokraatlikes korras.

Kuna, nagu teada ja eespool juba öeldud, meie maavalitsuste konstruktsioonis on puudusi, siis, lootes, et maaomavalitsuste likvideerimine muutub ikkagi ümberkorraldamiseks, kui asja tõsiselt võetakse, võttis Liidu nõukogu põhilauseid vastu maaomaval. reformeerimiseks, seega näidates tee, millises sihis minna tuleb.

Maaomavalitsuste Liidus on valdadel võrdne esindus maavalitsustega ja kui Liidu nõukogu ilma ühegi vastuhäälita tunnistas teise astme maaomavalitsuse vajalikuks, siis sellel otsusel peab teatud kaal olema.

21. sept. 1931.

Maavalitsuste 1931/32 a.

Tulude nimetus	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
I. Maksud.										
1. Kinnisvarade maks	93 500	14,67	83 170	18,97	78 840	15,46	64 696,50	19,19	75 600	12,66
2. Tulumaks	55 000	8,63	26 000	5,93	45 000	8,83	41 000	12,16	48 000	8,04
3. Lisa põhiärimaks	8 000	1,25	5 000	1,14	6 500	1,27	2 400	0,71	9 000	1,50
4. Trahterimaks	16 000	2,51	1 800	0,41	1 000	0,20	8 753	2,60	10 697	1,79
5. Maks laada- ja turuplatsidelt	1 500	0,23	1 000	0,23	1 200	0,24	150	0,04	1 600	0,27
6. Maks liikumise abinõudelt	—	—	—	—	1 200	0,24	—	—	400	0,07
7. Suvituskaks	1 000	0,16	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Laskerilista lubade maks	2 300	0,36	1 000	0,23	1 100	0,21	400	0,12	1 800	0,30
9. Jahilubade maks	6 000	0,94	900	0,21	1 800	0,35	550	0,16	2 000	0,33
10. Löbustumaks	4 000	0,63	5 400	1,23	1 000	0,20	30	0,00	4 500	0,75
11. Kantseleimaks	—	—	30	0,00	40	0,00	70	0,02	100	0,12
12. Maksu viivitusprotsendid	3 200	0,50	900	0,20	2 000	0,39	5 500	1,93	1 900	0,32
Kokku ptk. I	190 500	29,88	125 200	28,55	139 680	27,39	124 549,50	36,93	155 597,50	26,05
II. Varandused										
1. Rendid ja tüürid	8 511,20	1,33	2 676	0,61	1 276	0,25	5 110	1,52	1 605	0,27
2. Vallasvara müümine	—	—	—	—	—	—	100	0,03	—	—
Kokku ptk. II	8 511,20	1,33	2 676	0,61	1 276	0,25	5 210	1,55	1 605	0,27
III. Kapitalid.										
1. Erikapitalide ja fondide protsendid	—	—	—	—	475	0,09	—	—	—	—
2. Üldiste hoiummude protsendid	3 000	0,47	400	0,09	500	0,10	200	0,06	1 500	0,25
3. Aktsiate ja osamaksude dividendid	250	0,04	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Saada olevate võlgade protsendid	—	—	—	—	—	—	—	—	240	0,04
Kokku ptk. III	3 250	0,51	400	0,09	975	0,19	200	0,06	1 740	0,29
IV. Maavalitsuse asutised.										
1. Sotsiaal-administratsiooni alal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Hariduse alal	5 800	0,91	10 010	2,28	16 330	3,20	—	—	15 157,32	2,54
3. Tervishoiu alal	—	—	19 700	4,50	41 150	8,07	22 288	6,61	720	0,12
4. Hoolekande alal	5 360	0,84	14 825	3,38	10 457	2,05	1 9 0	0,57	65 939,92	11,04
5. Põllumajanduse alal	1 000	0,16	13 627	3,11	—	—	—	—	—	—
6. Loomatervishoiu alal	—	—	—	—	—	—	—	—	30	0,00
Kokku ptk. IV	12 160	1,91	58 162	13,27	67 937	13,32	24 208	7,18	81 847,24	13,70
V. Maavalitsuse ettevõtted.										
1. Põllumajandusl. ettevõt. ülejäägid	1 205,55	0,19	5 303,15	1,21	—	—	—	—	1 918,88	0,32
2. Tööstusliste ettevõt ülejäägid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Äriliste " "	—	—	—	—	500	0,10	3 024	0,90	—	—
Kokku ptk. V	1 205,55	0,19	5 303,15	1,21	500	0,10	3 024	0,90	1,918,88	0,32
VI. Tagasi saadavad kulud.										
1. Sotsiaal-administratsiooni alal	854	0,13	—	—	60	0,01	—	—	876,20	0,15
2. Hariduse alal	—	—	1 125	0,26	—	—	—	—	—	—
3. Tervishoiu alal	300	0,05	—	—	1 000	0,20	2 000	0,60	—	—
4. Hoolekande alal	6 680	1,05	—	—	5 375	1,05	4 050	1,20	14 125	2,36
5. Põllumajanduse alal	276,95	0,04	400	0,09	1 200	0,24	3 410	1,01	—	—
6. Teedekapitali alal	6 915,60	1,09	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Maavalitsuse alal	—	—	10	0,00	—	—	—	—	950	0,16
8. Autojuhtide eksamid	—	—	—	—	—	—	150	0,04	—	—
Kokku ptk. VI	15 026,55	2,36	1 535	0,35	7 635	1,50	9 610	2,85	15 951,20	2,67

eelarvelised tulud.

Saaremaa		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
30 600	9,00	141 588,58	17,42	33 450	14,99	82 007,72	16,10	124 768	16,06	69 450	11,96	877 670,80	15,23
34 000	9,99	70 000	8,61	16 400	7,35	37 000	7,26	68 750	8,85	45 000	7,75	486 150	8,44
2 500	0,74	12 000	1,48	3 000	1,34	5 000	0,98	10 000	1,29	6 000	1,03	69 400	1,21
50	0,01	9 800	1,21	7 074	3,17	6 911	1,36	4 230	0,54	4 894	0,85	71 209,50	1,24
550	0,16	1 100	0,14	500	0,23	—	—	750	0,10	—	—	8 350	0,14
900	0,26	—	—	15	0,00	60	0,01	—	—	—	—	2 575	0,04
—	—	250	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	1 250	0,02
450	0,13	2 500	0,31	450	0,20	1 650	0,32	2 000	0,26	1 000	0,17	14 650	0,25
2 100	0,62	2 500	0,31	500	0,23	2 500	0,49	3 200	0,41	750	0,13	22 800	0,40
100	0,03	6 000	0,74	2 750	1,23	4 200	0,83	10 000	1,29	3 000	0,52	40 980	0,71
88	0,02	80	0,00	41	0,02	55	0,01	—	—	50	0,00	546	0,01
200	0,06	4 000	0,49	1 000	0,45	3 000	0,59	4 500	0,58	3 500	0,60	30 700	0,53
71 530	21,02	249 818,58	30,74	65 180	29,21	142 383,72	27,95	228 198	29,38	133 644	23,01	1 626 281,30	28,22
20 618	6,06	29 020	3,57	300	0,13	2 440	0,48	4 194	0,54	1 200	0,20	76 950,20	1,34
—	—	200	0,03	—	—	—	—	600	0,08	—	—	900	0,01
20 618	6,06	29,220	3,60	300	0,13	2 440	0,48	4 794	0,62	1 200	0,20	77 850,20	1,35
—	—	—	—	—	—	60	0,01	—	—	—	—	535	0,01
750	0,22	2 000	0,25	1 500	0,67	815	0,16	150	0,02	250	0,04	11 065	0,20
—	—	3 449,50	0,42	80	0,04	125	0,03	260	0,03	275	0,05	4 439,50	0,08
—	—	—	—	—	—	—	—	108	0,01	—	—	348	0,00
750	0,22	5 449,50	0,67	1 580	0,71	1 000	0,20	518	0,06	525	0,09	16 387,50	0,29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 504	4,26	—	—	2 207	0,99	22 890	4,50	21 650	2,79	4 720	0,81	113 268,32	1,97
34 553	10,16	1 250	0,16	3 365	1,51	16 677,50	3,27	1 548	0,20	—	—	141 251,50	2,45
2 735,55	0,80	27 052	3,33	6 020	2,70	24 384	4,79	3 259	0,42	36 585	6,30	198 537,47	3,44
300	0,09	50	0,00	—	—	—	—	150	0,02	510	0,09	15 637	0,27
—	—	—	—	—	—	1 400	0,27	400	0,05	—	—	1 830	0,03
52 092,55	15,31	28 352	3,49	11 592	5,20	65 351,50	12,83	27 007	3,48	41 815	7,20	470 524,29	8,16
1 878,45	0,55	9 855,76	1,21	958	0,43	1 089	0,21	7 066,61	0,91	5 108	0,88	34 383,40	0,60
—	—	—	—	—	—	—	—	1 830	0,24	3 486	0,60	5 316	0,10
—	—	—	—	—	—	—	—	2 347	0,30	—	—	5 871	0,10
1 878,45	0,55	9 855,76	1,21	958	0,43	1 089	0,21	11 243,61	1,45	8 594	1,48	45 570,40	0,80
1 561,50	0,46	3 888,71	0,48	—	—	—	—	1 579	0,20	300	0,05	9 119,41	0,16
580	0,17	400	0,04	300	0,13	6 877,96	1,35	813,74	0,10	500	0,09	10 596,70	0,19
1 621	0,48	1 271	0,16	100	0,04	664,99	0,13	300	0,04	1 600	0,28	8 856,99	0,15
120	0,03	2 650	0,33	3 300	1,48	—	—	11 500	1,48	3 500	0,60	51 300	0,90
—	—	—	—	500	0,23	—	—	—	—	—	—	5 786,95	0,10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 915,60	0,12
750	0,22	1 890	0,23	450	0,20	40	0,01	—	—	192	0,03	4 282	0,07
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	0,00
4 632,50	1,36	10 099,71	1,24	4 650	2,08	7 582,95	1,49	14 192,74	1,82	6 092	1,05	97 007,65	1,69

Tulude nimetus	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
VII. Toetused: Riiklised	—		3 000	0,68	—		—		3 600	0,60
VIII. Mitmesugused tulud.										
1. Eelarvete ülejäägid	536,70	0,08	—		—		—		—	
2. Antud laenude protsendid	337	0,05	—		—		—		—	
3. Juhuslised tulud	600	0,10	223,85	0,05	350	0,07	200	0,06	265,26	0,04
Kokku ptk. VIII	1 473,70	0,23	223,85	0,05	350	0,07	200	0,06	266,26	0,04
Kokku korralised tulud	232 127	36,41	196 500	44,8	2 8 353	42,82	167 001,50	49,53	262 526,08	43,94
Erakorralised tulud	50 300	7,89	1 390	0,32	30 000	5,88	40 000	11,86	10 975	1,84
Teedekapitali tulud	355 046	55,70	240 551	54,87	261 554	51,30	130 193,97	38,61	323 936	54,22
Kõik kokku	637 473	100%	438,44	100%	509 907	100%	337 195,47	100%	597 437,08	100%

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu koosolek

19. sept. s. a. Valgas, „Säde“ seltsi väikeses saalis.

Koos oli 38 nõukogu liiget.

§ 1.

Koosoleku avamine ja juhatuse valimine.

Koosoleku avab Liidu juhatuse esimees H. Lauri kell ¼11 homm., tervitades kokkutulnud nõukogu liikmeid ja soovides nende tööle edu.

Koosoleku juhatajateks valitakse ühel häälel K. R. R u u s ja H. L a u r i, protokollkirjutajaks H. T a k l a i.

Päevakorra 4-dat punkti täiendatakse üleriiklise Tuletõrje Liidu juhatuse sekretäri S. Songi ettepanekul sõna „nõutamise“ vahelevõtmisega, kusjuures päevakord võetakse järgmiselt vastu:

- 1) Koosoleku avamine ja juhatuse valimine,
- 2) Teise astme maaomavalitsuse reform ja sellega seotud küsimused,
- 3) II kl. maanteede tegemise ümberkorraldamise küsimus,
- 4) Tuletõrje toetussummade nõutamise ja väljamaksmise korra küsimus,
- 5) Päevakorda tõusvad küsimused.

§ 2.

Teise astme maaomavalitsuse reform ja sellega seotud küsimused.

Sissejuhatusena selle küsimuse üle referrib H. A v i k s o n, andes ülevaate sel-

lest, kuidas maaomavalitsuse II astme reformi küsimus tõusis juba 1922 a. päevakorda, kuna ta käesoleval kevadel põhjalikule kaalumisele võeti ja Liidu nõukogu andis reformeerimise kava väljatöötamise Liidu juhatuse ja selleks valitud erakomisjoni kätte. Nüüd on see komisjon oma töö teinud, tunnistades tarvilikuks II astme maaomavalitsuse ja Liidu juhatuse esitanud selle kava tänasele Liidu nõukogule. Veel tähendab referent, et ühes selle küsimusega tõuseb päevakorda ka V. Maakeri seadus, maavalitsuste ärakaotamise kohta, millise eelnõu kohta seisukoht tuleb võtta ühiselt reformeerimise kavaga.

Läbirääkimiste all peatab kõige enne pikemalt A. L u s i k, juhtides tähelepanu komisjoni poolt väljatöötatud kava puuduste peale, mis oleks kõneleja arvates järgmised:

- 1) Ei poolda komisjoni seisukohta, et alevid on maakonna piiridest väljajäetud.
- 2) Valimisviisi ringkondade viisi tuleks ära jätta ja praeguse valimisviisi juurde jääda.
- 3) Maavolinikkude arv peaks kõigis maakondades ühesuurune olema ja nimelt 15.
- 4) Vallavanematest moodustatud maavolikogud, mis teise variandina kavas on võetud, tuleks ära jätta, kui teostamata praeguse põhiseaduse juures ja mitte küllalt otstarbekohane, sest siis ei saa vaadatud mitte enam isiku tubliduse peale, vaid minnakse puht poliitilisest seisukohast välja, sest vallavanem on ühtlasi ju maavolikogu liige.

Saaremaa		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
3 400	1,00	—		—		—		—		—		10 000	0,17
—		215,45	0,02	—		—		—		—		752,15	0,01
903,50	0,26	2 500	0,31	740	0,33	940,18	0,18	6 500	0,84	134	0,02	13 357,79	0,23
903,50	0,26	2 715,45	0,33	740	0,33	940,18	0,18	6 500	0,84	134	0,02	14 446,94	0,24
155 805	45,78	335 511	41,28	85 000	38,09	220 787,35	43,34	292 453,35	37,65	192 004	33,06	2 358 068,28	40,92
21 780	6,40	5 000	0,62	—		7 812,65	1,53	1 000	0,13	77 500	13,34	245 757,65	4,26
162 750	47,82	472 183	58,10	138 137	61,91	280 821	55,13	483 210	62,22	311 341	53,60	3 159 722,97	54,82
340 335	100%	812,694	100%	223 137	100%	509 421	100%	776 663,35	100%	580 245	100%	5 763 548,90	100%

5) Pooldab kollegiaalset maavalitsust, kus juures sekretär oleks nende hulgast välja arvatud, kes oleks alaline maavalitsuse ametnik.

6) Maavanema hääle ülekaal tuleks ära jätta, sest kollegiaalses maavalitsuses otustab küsimuse häälteenamus.

Neile ettetoodud paranduste soovidele vastab H. A v i k s o n, tähendades, et alevid on maakonna piiridest sellepärast välja jäetud, et nad tahavad iseseisvateks saada, nagu linnadki, missuguse seisukoha ka juba I omaval. tegelaste kongress 1924 a. vastu võttis. Ühtlasi tõendab ka nende iseseisvaks püüdmise soovi see, et nad on praegu Linnade Liidus.

Mis puutub valimisringkondadesse, siis on see sisse võetud uude kavasse sellepärast, et valimisi lähemale viia isiku valimisele, sest valimisringkonna moodustab sel juhul mitte terve maakond, vaid teatud maakonna vähemad ehk suuremad ringid. Ühtlasi teeks ka see valimise viisi valitu enam teatud ringkonna kui poliitiliseks esindajaks.

V. R e b a n e ühineb ka suuremalt jaolt A. Lusika seisukohtadega, kuid ei poolda, et volinikkude arvu saaks esituskogus vähendada. Ühtlasi ei poolda ka, et kesk- ja algkooli haridusega isikud on vanaduse staashi suhtes ühele alusele seatud.

Kolmeliikmeline maavalitsus tuleks kindlasti läbi viia, sest siis väheneks 13 maavalitsuse liiget, mis annaks palkade näol kokkuhoidu keskmiselt 26.520 kr. ehk üldkuludest 0,48%.

L. A n t i k leiab, et linnade hääleõiguslistel kodanikkudel tuleks passiivne hääleõigus ära võtta, kuna ei poolda seisukohta,

et linna kodanikud võivad maa esituskogust osa võtta, missugune õigus peaks jääma ikkagi ainult maa hääleõiguslistele kodanikkudele.

D. U i g a leiab, et see uus kava on väga lakooniliselt kokku seatud, mispärast ei poolda teda sel kujul vastu võtta, vaid et tuleks uuesti põhjalikult ümbertöötada.

J. S u u r s a a r tähendab, et meie maavalitsused on muutunud poliitiliseks taltermaaks, ja liiga kulukaks, mispärast tuleks nad kaotada ja nende ülesanded keskvalitsuse ametnikkude kätte anda.

H. L a u r i leiab, et mitte ainult maavalitsustes ei tehta üksi poliitikat, vaid seda tehakse igalpool, isegi meie keskvalitsustes — ministriumides, kus mõnigi minister ametnikke vahetab ja oma parteikaaslasti ametisse võtab. Kui tulevikus keskvalitsus omad ametnikud maavalitsuste asemele määrab, siis mängivad seal ikkagi poliitilised vaated oma rolli ja iga minister määrab ikka oma poliitilise rühma mehi. Maavalitsuste ära kaotamise seisukohalt peame väljaminema otstarbe ja kulude kokkuhoiu seisukohalt, mitte aga poliitiliste võtetega, nagu seda on V. Maakeri seadus. Kui V. Maakeri seaduse järel maavalitsused maha hääletatakse, siis niimoodi on võimalik kõiki asutusi maha hääletada, nagu linnad, alevid ja isegi riigikogu võib niimoodi maha hääletada.

E. K e l l o leiab, et keskvalitsuse ametnikud vaevalt suudavad maavalitsuste praeguseid kohustusi odavamalt teostada, kuna neil tulevad omad vastavad kantseleid luua ja kantselei personaali juurde palgata, mis teeb administratsiooni kuludes välja sedasama, mis praegused maa-

valitsused, kuna rahva soove suudab nende esindus parem rahuldada, mida tõendab meie teedekorraldus.

E. Rosenbergi tähendab, et maavalitsuse võimupiire võiks maavolikogu arvel suurendada, mis kaotaks tarviduse maavolikogusid üle kahe korra kokku kutsuda aastas.

Et läbirääkimised väga laiali ja pikale püüavad minna, teeb V. Rebane järgmise ettepaneku, mis ühel häälel vastu võetakse:

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu, tunnustades tarvilikuks II. astme maaomavalitsuste (maavalitsuste) olemasolu nii otstarbekohasuse kui ka kulude kokkuhoiu seis-

sukohalt, lõpetab selles asjas üldläbirääkimised ja asub II. astme maaomavalitsuste reformeerimise põhilausele läbi vaatamisele üksiklausete viisi.

Nende põhilauseste läbivaatamise juures, mis on avaldatud „Maaomavalitsus“ Nr. 13 ja mida väljatöötas Liidu juhatus üheskoos selleks valitud erikomisjoniga, võetakse vastu mõningad parandus-ettepanekud, kuna teised tagasi lükatakse. Maaomavalitsuste kompetentsi osa võetakse muutmata, väljaarvatud algus, mis redigeeritakse: „Maaomavalitsus teostab maakonnapiirides valitsemist ja omal algatusel ühiskondlise olukorra korraldamist kõigil aladel.“; mispärast seda siinkohal kordama ei hakka. Muu osa põhilausest omab, peale vastuvõtmist, järgmise kuju: Järgneb.

Riigikohtu seletused.

Kas kohtu- ja siseministril on õigus Riigikorra kaitse seaduse põhjal tunnistada maksvusetuks linna-, maa-, alevi ja vallavolikogude valimistel esitatud kandidaatide nimekirju ning lõppenuks nende nimekirjade järele valitud esindajate volitusi?

Vastus: jaatav.

Vabadus kui õiguslik mõte eeldab õiguslikku korda, millest ta on üks osa. Vabaduse õiguslik mõte ei tohi ennast lahti öelda õiguslikust korrast, mis on tema alus ja tugi. Sellest seisukohast lähtudes tuleb tunnistada, et Riigikorra kaitse seadus (RT 29/30 — 1925), mille sihiks on kaitseda PS § 1 tunnistatud riigikorda, mille järgi Eesti on iseseisev, sõltumatu vabariik, kus riigivõim on rahva käes, ei käi PS vastu. On selle sihi saavutamiseks tarvilik takistada tegevust teatavatel (Riigikorra kaitse sead. § 1) ühingutel, seltsidel ja rühmitustel või nende liitudel, siis ei ole põhjust proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise üle kaevata, kui Riigikorra kaitse s. § 3 siseministrile õiguse annab tunnistada maksvusetuks tähendatud ühingute, seltside, rühmitiste või nende liitude poolt valimistel esitatud kandidaatide nimekirjad ja lõppenuks nende nimekirjade järgi valitud esindajate volitused, sest niisuguses siseministri õiguses tuleb näha Riigikorra kaitse sead. § 1 ja 2 keelatud tegevuse tagajärgi. Proportsionaalsuse põhimõtte ise aga jääb seejuu-

res puutumata. Valimine toimub nimekirjade järgi ja sellest on tingitud, et siis, kui mõned kandidaatide nimekirjad on tunnistatud maksvusetuks, tuleb nende nimekirjade järgi valitud esindajate volitused lõppenuks tunnistada, nii et ühe või teise niisuguste maksvusetuks tunnistatud nimekirjade järgi valitud kandidaadi rühmast väljaastumine pärast valimist või ka tema teostamine mitte riigivastases sihis ei või mingit mõju avaldada nende volituste alalhoidmise küsimuse lahendamisel. (RkHA t. nr. 669 II—1930).

„Õigus“.

Kas apteegi avamise luba läheb loasaaja surma puhul tema pärijatele?

Vastus: eitav.

Nagu nähtub Vabamüügiapteekide avamise seaduse (RT 149 — 1924) § 7, on apteegi avamise luba isiklik ja sõltuv loasaaja isiklikkudest omadustest. See seadus ei näe ette säärase lubade üleminekut pärijatele loasaaja surma puhul, nagu see maksev apteegi pidamise loa kohta, mille üleminek pärijatele loaomaniku surma puhul on seaduses ette nähtud. Apteegi avamise loa saamine võib toimuda seepärast ainult Vabamüügiapteekide avamise seaduse § 7 ette nähtud korras ja alustel.

(RkHA t. nr. 1066 II—1930).

„Õigus“.